

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Learning Activity Model on Urban Community base The ability to manage the environment, A study of Primary 4

สุปรียา ไผ่ล้อม ^{*1}
SUPREEYA PAILOM ^{*1}
supreeyaningpailom@gmail.com *

ส่งบทความ 12 ธันวาคม 2561 แก้ไข 6 กุมภาพันธ์ 2562 ตอรับ 12 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาแบบครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 2). เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3). เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3.1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3.2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ก่อนและหลัง ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 4). เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แหล่งข้อมูลการศึกษาข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ครูวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จำนวน 10 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และจัดทำร่วมโดยแบบการประมูดย่อยของครูจำนวน 3 ครั้ง ตัวแทนชุมชนจำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)และจัดทำร่วมโดยแบบการประมูดย่อยร่วมกับตัวแทนชุมชนจำนวน 3 ครั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 3 ครั้ง

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนเมือง พบว่า

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ตำบลโนเมือง อำเภอนิเมือง จังหวัดขอนแก่น

¹ Senior Professional Level Teacher of Suan Sanook Municipality School, Nai Mueang Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province

1 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียน มีทักษะปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่อง ได้สม่ำเสมออยู่ในระดับดีมาก และการปฏิบัติในชุมชน มีทักษะปฏิบัติกิจกรรมมีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดีมาก ทักษะการคิด การตัดสินใจ และการสังเกตนักเรียนทุกคนปฏิบัติกิจกรรม ได้สม่ำเสมอมีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดีมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ขั้นพื้นฐานจำนวน 4 ทักษะ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สภาพจริง

3 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม สามารถกระทำและการแสดงออก เป็นการปฏิบัติได้ พบว่า ด้านการรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบนักเรียนเข้าใจและสามารถบอกถึงเหตุผลต้นทางของปัญหาและสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในสถานที่ที่เป็นแหล่งชุมชน โดยเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นด้านการเรียบเรียงที่มีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบทดสอบอื่นส่วนรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เกิดการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างมีเหตุมีผล ในด้านการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมดูแลรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมนักเรียนทุกคนปฏิบัติได้และเข้าใจในสิ่งที่กระทำร่วมกัน พร้อมช่วยเหลือซึ่งกันและกันสม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี สรุป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. พบว่ารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ และความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.00 ถือว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนที่มีต่อรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน พบว่ามีความเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรม 3 ด้าน คือ 1. ด้านการวางแผน มีกำหนดแนวทางร่วมการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมความต้องการของชุมชน และนำเสนอปัญหาต่างๆ และข้อจำกัดของกิจกรรม 2. ด้านการประสานงาน ให้ความร่วมมือในทุกด้าน อย่างเต็มความสามารถของชุมชน พร้อมเป็นวิทยากรหรือปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่การจัดกิจกรรมตลอดการดำเนินงาน 3. ด้านการจัดหาทรัพยากร พร้อมให้การสนับสนุนในสิ่งของเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรม รวมถึงให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

สรุป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและในส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านตัวครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัดและประเมินผลและด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการกิจกรรม ชุมชนเมืองเป็นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม

Abstract

This research and development aims to: 1) Learning Activities Using the city as a base To promote the ability to manage the environment. 2) To develop the learning activities model. Using the city as a base To promote the ability of environmental management of primary school students. 3) To study the model of community based learning activities as a base to promote the ability of environmental management of Primary 4 students. 3.1) To compare the learning achievement before and After school With the theme of learning activities. Using the city as a base 3.2) To compare the ability of environmental management before and after with the model of community-based learning activities. To promote 4) to evaluate the model of community based learning activities. To promote the ability to manage the environment. The data for the study were: Primary 4/6 , Muang district,

Amphur Muang, in the first semester of academic year 2561. The samples were randomly selected by cluster random sampling. The 10 subjects were selected by the purposive sampling method and were divided into 3 sub-conferences. Five community representatives were selected by purposive sampling and jointly organized by a sub-group meeting with three community representatives. Five qualified environmental managers were selected by specific selection. Purposive sampling by 3 in-depth interviews.

The results of the experiment using community-based learning activities. To promote the ability of environmental management of primary 4 in the classroom and in urban areas.

1 The students in the classroom had a very good level of continuous activity skills and practice in the community. Skills of thinking, decision making, and observing. All students are consistently active, consistently good at all levels, and have a high level of academic achievement. From the beginning, the activities that promote the ability to manage the environment differ. At the .01 level,

2 students in the sample had 4 basic skills in geography process, at high level in every aspect, from the learning record form of the students in the class. And in the community that operates. The actual learning activities.

3 students in the sample have the ability to manage the environment. It is found that the values of the environment and the impact students understand and can reason about the source of the problem and create the desirable attributes that occur with the students in the place where the community. By learning all the intellectual, emotional and skill skills. Except for the compilations that contain data that do not correspond to the other tests, the learning activity model is effective according to the criteria. The learning in each field is rational. In terms of participation and participation, care and development of the environment, all students can practice and understand what they do together. Help each other consistently. Continuous consistency was at a good level, summed up at the highest level.

4. The learning activity model was effective and appropriate. And the possibility of a learning activity model. Using the city as a base To promote the ability of environmental management of Primary 4, the overall score was 1.00. And the opinions of community representatives on the form of community based learning activities. There are 3 linkages in the activity: 1. Planning. Establish a plan for activities. Needs of the community and Presentation of problems and limitations of activities. 2. Coordination. Cooperation in all aspects. Community Empowerment To be a lecturer or a local wisdom in the knowledge to organize activities throughout the operation. Provide support in the tools of activities. Include useful comments on the activities regularly.

The results of the study were as follows: To promote the ability to manage the environment. The teacher. Teaching Activities Measurement and evaluation and the benefits of the learning management model are at the highest level.

Keywords : Activity Model , Urban Community base, Environment Management

บทนำ

สิ่งแวดล้อมของโลกกำลังเสื่อมทรุดอย่างรุนแรงขณะนี้ ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ การที่มนุษย์นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังวิกฤติอยู่ทั่วไปขณะนี้เนื่องมาจากคุณภาพของทรัพยากรของโลกลดลง (UNESCO -UNEP, 1995) หากเราไม่พยายามที่จะช่วยกันแก้ไขหรือหยุดยั้งปัญหาเหล่านี้ โลกใบนี้ก็จะไม่เหมาะสมที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ได้อีกต่อไปการแก้ปัญหาต้องเริ่มที่คนต้องทำให้คนเข้าใจเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกตลอดจนเข้าใจความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อมและพร้อมที่จะปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ต้องทำให้คนเข้าใจว่าในโลกใบนี้จำนวนทรัพยากรที่เหลืออยู่มีจำนวนจำกัดหากเราไม่ช่วยกันดูแลรักษาเราก็จะกลายเป็นผู้ทำลายทั้งสังคมและตนเองในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนคนให้เข้าใจ เกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าและพร้อมที่จะปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนในทุกระดับของการศึกษาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมจะต้องสอนให้คนรู้จักนับถือตนเอง นับถือผู้อื่น ต้องทำให้คนยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมบนโลกนี้ ดังนั้นการกระทำใดๆของคนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น การเรียนการสอนควรจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อมขึ้นในตัวผู้เรียนและเพื่อให้เกิดสิ่งที่กล่าวข้างต้นการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงต้องประกอบไปด้วยการเรียนที่เกี่ยวกับเนื้อหาสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อให้เข้าใจในความสลับซับซ้อน และความมหัสจรรย์ของธรรมชาติ และรู้จักใช้มันอย่างชาญฉลาดและการศึกษาเพื่อให้รู้จักรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอันจะส่งผลให้เกิดจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อม (Education for environment) (Fien, 1988)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถเกิดขึ้นทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น และในพื้นที่ดังกล่าวปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมก็จะมากด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ความหนาแน่นของประชากรในเขตเมืองจะเป็นตัวเร่งทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมเร็วและรุนแรงขึ้น โดยที่คนในเมืองจะมีลักษณะของการใช้ทรัพยากรมากกว่าในชนบท มลพิษสิ่งแวดล้อมขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

โดยตรงต่อการดำรงชีวิต และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ เหล่านี้ เราจึงควรตระหนักถึงปัญหาร่วมกันโดยศึกษาถึงลักษณะของปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การจัดการสิ่งแวดล้อมไม่สามารถจัดการได้ ถ้าขาดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาโลกร้อนปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาป่าเสื่อมโทรม ปัญหาน้ำเสีย ปัญหามลพิษ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาระบบนิเวศทางธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญ ที่ควรให้ความสนใจเป็นลำดับแรกนั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ในปัจจุบันมีความรุนแรงขึ้นทุกขณะจนเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมและเป็นที่ยอมรับกันว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นล้วนแต่เกิดจากกิจกรรม การดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องเริ่มจากตัวมนุษย์อันเป็นตัวต้นเหตุเสียก่อน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนระดับโลก ภูมิภาคประเทศ และส่วนท้องถิ่น ควรต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการป้องกันแก้ไขพัฒนา พื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่ได้ผลดีและมีความยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ได้ผลดีที่สุดและนำไปสู่การแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน ได้แก่ การให้การศึกษาด้านการเรียนในระบบ การเรียนรู้นอกระบบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และต่อคุณภาพชีวิต (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2555: 1-5)

การพัฒนาประเทศที่ส่งผลให้ปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติลดลง จึงมีการนำหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน มาใช้ในการจัดการปัญหาสภาพแวดล้อมชุมชนในหลาย ๆ หน่วยงาน แต่ยังคงขาดการบูรณาการอย่างเป็นองค์รวมในทุกมิติ ประสาน ผลักดันให้มีการนำนโยบายแผนมาตรการ และกลไกการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นนั้นให้สามารถ

การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างบูรณาการ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ทั้งบริบทเมืองและชนบทในประเทศไทยต่อไป สาระสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบบูรณาการครอบคลุม 4 มิติ ประกอบด้วย 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านสังคมวัฒนธรรม 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสามารถในการจัดการตนเองได้ส่วนการบูรณาการความร่วมมือจากชุมชนภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ มีกรอบแนวทางการจัดการที่สำคัญ 5 ข้อ 1) การจัดการตนเอง 2) การบูรณาการ 3) การมีส่วนร่วม 4) การสร้างองค์ความรู้ 5) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อเป้าหมายให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมและพัฒนาโอกาสการมีส่วนร่วม โดยเกิดการเรียนรู้กระบวนการจัดการตนเอง การส่งเสริม และผลักดันเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถดำเนินการเพื่อการพึ่งตนเองได้

ชุมชนเมืองจัดว่าเป็นศูนย์กลางความเจริญและมีความเสื่อมถอยอยู่ด้วย เมืองเป็นสถานที่ตั้งถิ่นฐานถาวรและหนาแน่นด้วยประชากร และเป็นที่รวมของผู้คนที่มีความแตกต่างทางพื้นเพ โดยชุมชนเมืองมักอยู่ในเขตเมืองหรือเทศบาล ชุมชนเมืองมีสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย เสียงเป็นพิษ ขยะมูลฝอย เป็นต้น มีสาเหตุเกิดจาก ปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน พบว่าความเจริญก้าวหน้าของชุมชนเมือง ทำให้เกิดการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ในเขตพื้นที่ชนบทเข้ามาในเขตเมืองมีมากขึ้น เมื่อในเขตเมืองมีความหนาแน่นของประชากรมากขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาต่างๆ ปัญหาความแออัด ของที่อยู่อาศัย และสถานที่ทำงานในเขตเมือง เป็นผลมาจากการใช้ที่ดินและความต้องการของแรงงาน ที่ต้องการที่อยู่อาศัยที่สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย ในการเดินทางมาทำงานประจำวัน ทำให้เกิดเป็นแหล่งชุมชนแออัด นับเป็นปัญหาสำคัญในเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นย่านหรือแหล่งที่มีอาคารหนาแน่น และอาคารส่วนมากชำรุดทรุดโทรม มีสภาพที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัย หรือมีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย ศีลธรรม หรือสวัสดิภาพของผู้อยู่อาศัยและประชาชน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษหรือมลพิษ เป็นภาวะภายในเมืองที่สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

ลงเรื่อยๆ มีสาเหตุมาจากกิจกรรมภายในเมือง ปัจจุบันภายในเมืองใหญ่ ๆ มักประสบปัญหาสภาวะแวดล้อมเป็นพิษทั้งอากาศเสีย เสียงรบกวน และน้ำเสีย เป็นต้น สิ่งแวดล้อมเป็นพิษเหล่านี้ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชากรเมืองอย่างมาก เป็นผลทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของประชากรในเมืองลดลง ปัญหาทางด้านสังคม การที่ประชากรเข้ามาอาศัยกันอย่างแออัดภายในเมือง ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมกลุ่มต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อย ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ ปัญหาแหล่งชุมชนแออัด ปัญหาการว่างงาน และความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กเร่ร่อนจรจัด เป็นต้น ปัญหาทางสังคมเหล่านี้ ทำให้ผู้อยู่อาศัยในเมือง ขาดความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ตลอดจนสวัสดิภาพของบุคคลต่างๆ ด้วย หากต้องการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยเริ่มจากการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่แทนผู้อยู่อาศัยในชุมชน ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนของตนให้มีคุณภาพเพื่อสร้างความน่าอยู่

โดยทั่วไป ประเทศไทยมีการแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ท้องที่เทศบาล หมายถึงท้องที่ที่มีความเป็นเมือง และท้องที่ตำบล คือ ส่วนท้องที่ชนบทหรือกิ่งเมือง จึงทำให้สังคมไทยเป็นสังคม 2 ลักษณะคือลักษณะของสังคมเมืองและลักษณะของสังคมชนบท ซึ่งมีลักษณะบางอย่างที่เหมือน และบางอย่างที่แตกต่างกัน ได้ชี้ประเด็นความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทว่ามีความแตกต่างในด้านสภาวะแวดล้อมรอบตัวชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรมชาติแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลและสังคมประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตามผลจากการวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้ พบว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทยอาจจะเป็นชุมชนใหญ่หรือชุมชนเล็ก และอาจจะมีอยู่ในเมือง หรือชนบท ต้องเป็นชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายประเภท และมีความต่อเนื่องโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้น ในชุมชนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ มีความพยายามค้นหาต้นแบบของการเป็นชุมชนแห่งการ

เรียนรู้ ที่เห็นได้จากการยกย่อง คัดเลือกชุมชนต้นแบบหรือ การมีชุมชนนำร่องหรือการรายงานผลการดำเนินงานของ ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ดัง ที่ปรากฏใน 3 หน่วยงาน คือ 1) สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2) สำนักงานส่งเสริมการ ศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวง ศึกษาธิการ และ 3) กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวง มหาดไทยแต่บริบทของสังคมไทยที่มีลักษณะของชุมชนที่ เป็นทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบทซึ่งมีโครงสร้างพื้นฐาน ที่แตกต่างกัน ทำให้การพัฒนาจากเงื่อนไขที่แตกต่างย่อม เกิดผลต่อการพัฒนาที่แตกต่างกัน การเสริมสร้างพลัง อำนาจของชุมชน จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิด ความเข้มแข็ง แนวคิดการสร้างเสริมพลังอำนาจของชุมชน ทำให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ เพื่อให้ สังคมไทยก้าวสู่ฐานคิดใหม่ในการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทยและ บรรลุเป้าหมายของการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา นอกระบบ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 การเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐานจึงมีความสำคัญเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อมภายใน ชุมชนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา กระบวนการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นความรู้ของ ชุมชน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการปัญหาและการ ปรับตัวของชุมชนเป็นความรู้ที่เรียกกันว่า “ภูมิปัญญา” ซึ่ง เป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง มีความเป็นบูรณา การสูงทั้งในเรื่องของกายใจสังคมและสิ่งแวดล้อมชุมชน มีวัฒนธรรมเป็นฐานมีการเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้ง และเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุนิยมการ เรียนรู้ของชุมชนมีความเป็นพลวัตสูงเนื่องจากการเป็น การเรียนรู้ที่เอาชีวิตและปัญหาเป็นตัวตั้งเป็นการจัดกิจกรรม ของการเรียนรู้ ที่มีลักษณะพัฒนาการร่วมคิดร่วมมือกัน ปฏิบัติมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลที่แตกต่าง หลากหลายลดความขัดแย้งเป็นเครื่องมืออันทรงพลัง ใน การยกระดับบุคคลและพัฒนาชุมชนเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ เกิดการคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาได้โดยนำหลักการแนวทาง ดังกล่าวมาปรับใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการพัฒนารูปแบบกระบวนการจากแยกส่วนมาสู่องค์ รวม ในความหมายขององค์รวมที่มีการเชื่อมโยงองค์ ประกอบทุกระดับทุกระดับเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อการเรียน

รู้ที่ยั่งยืนของผู้เรียนมีความตระหนักรู้และความรับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองทั้งยังช่วยเสริมสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เมืองของผู้เรียน ให้ดำรงไว้ได้อย่างยั่งยืน

โครงสร้างวิชาภูมิศาสตร์ เน้นการพัฒนาและมึ ความสามารถในการเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ การ ให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ และการมองอนาคตและตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ โดยการแสดงความสามารถเหล่านี้จะต้อง อาศัยความรู้ ทักษะและกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างการเรียนรู้เรื่อง ภูมิศาสตร์ ต้องพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ที่เกี่ยวกับสิ่ง แวดล้อมทางกายภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่ง แวดล้อม เครื่องมือและเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ และ พัฒนาทักษะการคิดเชิงพื้นที่ การคิดเชิงอนาคตการคิดเชิง ระบบ และทักษะการแปลความหมายข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และสถิติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ ทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจความรู้ ทางภูมิศาสตร์และพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ไปพร้อมๆ กันและเพื่อให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจในการมีส่วนร่วม จัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของ ระบบธรรมชาติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนแก่ชุมชน เพื่อชุมชนโดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนทั้งนี้เพื่อเป็นการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ ให้เป็นผู้มี ความรู้ ทักษะกระบวนการและมีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และร่วมด้วยช่วยกัน พัฒนาชุมชนของตนเองให้ยั่งยืน โดยมีส่วนร่วมในด้านการ ประชุมวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการระดม ทรัพยากรที่จำเป็นในการพัฒนา ส่งเสริมวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ ปกครอง และชุมชนส่งเสริมภาระหน้าที่ของผู้ปกครอง และชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (สมปอง จันทอง.2556 : 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย ใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เป็นรูปแบบที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้ สัมผัส และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้เผชิญสถานการณ์และ หาทางเลือกได้คิดวิเคราะห์ฝึกปฏิบัติจนประจักษ์จริงเกิด ความรู้ โดยใช้แบบบูรณาการ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วม มือ รูปแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริง และรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน สร้างจิตสำนึกที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เช่นนี้เกิดขึ้นที่ละน้อยต่อเนื่องยาวนาน ชิมชั

สะสมเป็นลักษณะนิสัยเป็นการเรียนรู้ที่ค่อยซึมซาบแทรกซึมลงสู่ภายในจิตใจแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นลักษณะนิสัยนั้น จะต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงของชีวิต และสิ่งแวดล้อม การสร้างการเรียนรู้ที่แก้วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม การมุ่งพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีความรอบรู้ ขำนาญเกี่ยวกับการจัดการของเสียและมลพิษการแก้ไขปัญหาในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมและอาจมีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อมนุษย์ที่จะสร้างเจตคติพฤติกรรม ค่านิยมในการอนุรักษ์ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมส่วนรวม (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2546: 80-81) โดย มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และชุมชน ในลักษณะที่เป็นกัลยาณมิตรของกันและกัน ร่วมกันคิดวิเคราะห์ เพื่อแสวงหาสิ่งดีงามสอดแทรกแนวคิดจิตอาสาที่มีความไม่เห็นแก่ตัวเป็นพื้นฐาน(สุมน อมรวิวัฒน์, 2541:167-182) ในลักษณะเช่นนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านสิ่งแวดล้อมคือเป็นผู้มีความรักหวงแหน และปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมด้วยความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและภายในชุมชน

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ทำให้การพัฒนาความยั่งยืนมากขึ้น ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพดูแลรักษาและสงวนทรัพยากรให้เกิดประโยชน์โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝัง ให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดี ต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดีจะทำให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกพอใจภูมิใจอบอุ่นสบายใจรู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาสถานศึกษา จะต้องบริหารจัดการให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขตนเองได้ อันจะส่งผลการพัฒนา ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสำเร็จของการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จะต้องสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือในสถานศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน และนำหลักการบริหารการเรียนรู้ (Learning : L) การบูรณาการ (Integration : I) และการมีส่วนร่วม (Participation : P) เป็นแนวทางในการวางรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานให้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก เทศบาลนคร ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการและองค์ประกอบ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน และหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

- ครูวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จำนวน 10 คนและตัวแทนชุมชนจำนวน 5 คน โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วม

- ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ท่านโดยการประชุมย่อยเพื่อการประเมินรูปแบบ

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุกภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

รูปแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริง

รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1 แบบบันทึกการประชุมย่อยกลุ่มครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และร่วมกับตัวแทน ชุมชน (Focus Group)

2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเชิงลึกต่อผู้ทรง คุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

3 แบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม

4 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 เรื่องรักโลกรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 15 แผน จำนวน 15 ชั่วโมง

5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และคำตอบจะเป็น แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6 แบบประเมินความสามารถในการจัดการสิ่ง แวดล้อม โดยลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบเขียนตอบ จำนวน 2 ข้อ

7 แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียน

8 แบบประเมินความคิดเห็นครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้

9 แบบประเมินความคิดเห็นตัวแทนชุมชนที่มีต่อ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เกณฑ์ที่ใช้ ในการคัดเลือกชุมชนเมืองเพื่อเป็นฐานการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้หรือแหล่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ข้อ คือ 1) การเข้าถึงชุมชนต้องสามารถเข้าถึงชุมชนได้ง่าย การคมนาคมสะดวก 2) เป็นพื้นที่ที่ชุมชนและโรงเรียนมีความ สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนสม่ำเสมอชุมชนต้องอยู่ใกล้ โรงเรียน 3) มีกรรมการชุมชนชัดเจนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการชุมชนและทุกคนได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้และ 4) ชุมชนมีกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่องโดยสมาชิกชุมชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมชุมชน และ ความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา คือชุมชน วัตถุประสงค์ และชุมชนโดยรอบโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

2 การเตรียมความพร้อม ผู้วิจัยได้จัดประชุมย่อย เชิงปฏิบัติการกลุ่มบุคคลเป้าหมายคือ ครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนเทศบาลสวน สนุกตัวแทนชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการสิ่ง แวดล้อมจำนวน 3 ครั้ง

3 นำเสนอรายงานการประชุมย่อยของกลุ่มครู และการประชุมกลุ่มย่อยของตัวแทนชุมชนที่บันทึกไว้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

4 นำแบบประเมินความคิดเห็นไปสัมภาษณ์ผู้ทรง คุณวุฒิที่มีต่อการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้

5 ทดสอบความรู้ก่อนการใช้ รูปแบบการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 40 คน

6 ทดสอบก่อนการใช้ รูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถ ด้านทักษะ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 2 ข้อ สำหรับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ร่วมกับเทคนิคกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่ง แวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับนักเรียน กลุ่มทดลอง จำนวน 15 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนการสอน

ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8 สังเกตและบันทึกผลการประเมินทักษะการเรียนรู้ เรื่องภูมิศาสตร์ของผู้เรียนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน โดยการประเมินตามสภาพจริง

9 ทดสอบหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดิม สำหรับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

10 ทดสอบหลังใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถ ด้านทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 2 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดิม สำหรับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

พบว่าได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการแบบบูรณาการเรียนรู้การศึกษานอกสถานที่การนำผู้เรียนออกไปศึกษานอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมโดยตรงสภาพเป็นจริงในชุมชนเมือง การแสดงบทบาทสมมติและเกมที่เป็นกิจกรรมนี้เป็นการกำหนดสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ด้วยบทบาทต่างๆ การทำโครงการสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ควรมีหรือเพิ่มเติมแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ในด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นจุดรวมความสนใจของชุมชนควรมีบุคคลแกนนำหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้และประสบการณ์ในการรวมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการใช้ประโยชน์ฯ สามารถผลักดันความรับผิดชอบร่วมกันควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ในการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผล และการประหยัดไว้ใช้ยามขาดแคลน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบและแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผลทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลประเมินความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม

พบได้ว่าการจัดกิจกรรมสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีผลต่อผู้เรียนมาก

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนฯ มีความเหมาะสม มาก ครุภัณฑ์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถ และทักษะของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุดการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชนเพื่อเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นมากสถานการณ์ภายนอก หรือการพัฒนาในเรื่องใดที่เป็นต้องนำมาพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาจำเป็นมาก การจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเมืองเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาด้วยตนเอง และแบบกลุ่มส่งผลกระทบต่อความสามารถและทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมมากที่สุดการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองมีความเหมาะสมมากที่สุดพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนของผู้เรียนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมีความสำคัญ มาก การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางภูมิศาสตร์ควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบมีความเหมาะสมมาก รูปแบบที่เรียกว่า “PEREA Model” ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรมเรียนการสอน เนื้อหาสาระหลักสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคมหลัก การตอบสนองและสิ่งสนับสนุน องค์ประกอบของรูปแบบ PEREA Model

1. ขั้นเริ่มต้นเตรียมความพร้อมในการเรียน (Preparing Step : P)
2. ขั้นการศึกษารูปแบบ (Education Step : E)
3. ขั้นพัฒนา ทักษะผู้เรียน (Research Step : R)
4. ขั้นสรุปความรู้ (Activity Step : A)
- 5.ขั้นประเมินผล (Evaluation Step : E)

1) ผลการประเมินประสิทธิผลความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน ได้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนทั้ง 5 ข้อ และรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อหลัก การของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.11) ข้อการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.19) ข้อเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.11) ข้อจุด

ประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.16) และข้อกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.23) ซึ่งแสดงว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 มีความเป็นไปได้ เหมาะสม

2) ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.85 S.D. = 0.23)

3) ผลการทดลองใช้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	df	t	sig
ก่อนเรียน	30	18.20	1.82	29	120.083**	0.000
หลังเรียน	30	24.76	1.15			

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลประเมินความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่าความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 โดยในภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาทุกข้อพบว่าแบบประเมินความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผลประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม

1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษา ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ด้านอายุ มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 อายุ 56 ปี ขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 มีตำแหน่ง ครู ค.ศ 1 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ค.ศ 2 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ค.ศ 3 จำนวน 6 คน

คิดเป็นร้อยละ 60 มีตำแหน่ง ครู ค.ศ 4 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลแบบสัมภาษณ์ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าโดยในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นกับความสอดคล้องเหมาะสมพบว่าคำถามทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 ถือว่าอยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนเพิ่มทักษะการเรียนรู้ได้ดีขึ้น จากสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางภูมิศาสตร์รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2) ผลการศึกษาความคิดเห็นของตัวแทนชุมชน

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบิดาและมารดา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นผู้ปกครอง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ด้านอาชีพ รับราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อาชีพ พนักงานเอกชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ผลการประเมินประสิทธิผลแบบประเมินความคิดเห็น กับความสอดคล้องเหมาะสม ของตัวแทนชุมชนของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน โดยในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น กับความสอดคล้องเหมาะสมพบว่าค่าถามทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ถือว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ผลประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าความคิดเห็นรวมทุกด้านของนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ด้านบทบาทครูผู้สอน พบว่า มีครูนำเสนอบทเรียนได้อย่างน่าสนใจ ครูนำเสนอบทเรียนได้อย่างน่าสนใจ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปบทเรียนด้วยตนเอง เห็นด้วยมากที่สุด ส่วนเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ครูชี้แจงรายละเอียดที่นักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจน และครูกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกลุ่ม

ด้านบทบาทนักเรียน พบว่า ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ให้เป็นขั้นตอนจากการทำกิจกรรม ผู้เรียนกล้าแสดงออกและมีเหตุผลจากการร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม เห็นด้วยมากที่สุด ส่วนเห็นด้วยมากทุกข้อเรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในขอบเขตของกิจกรรม นักเรียนร่วมมือกันศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมของบทเรียนที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และนักเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่ม

ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน พบว่า นักเรียนรู้จักช่วยเหลือและเอื้ออาทรกัน นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เห็นด้วยมากที่สุด ส่วนเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนมีความรัก ความสามัคคีกันมากขึ้น นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและทำให้นักเรียนมีความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ด้านภาพรวมบรรยากาศของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ครูผู้สอนให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเองกับนักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดและนักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างอิสระเพลิดเพลินได้ทุกครั้ง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน ตรงตามความมุ่งหวังและวัตถุประสงค์ หรือองค์ประกอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้สืบเนื่อง จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ มีการสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนถูกต้องตามหลักวิชาการ กล่าวคือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องสร้างขึ้นมาจากทฤษฎี หรือแนวคิดที่ผู้สร้างเชื่อถือ และกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง สารະภูมิศาสตร์ ทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวคิด พื้นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้โดยโครงงานและการส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กำหนดเป็นร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับหลักการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนที่ว่ารูปแบบที่ดีควรต้องจัดองค์ประกอบต่างๆของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากหลักการพื้นฐานของผู้วิจัย ที่มีต่อทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิด รูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสังเกตธรรมชาติของผู้เรียน (Maker,

C. June. 1982 : 1-2) แนวคิดพื้นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การพึ่งพากันทางสังคม ทางสติปัญญา ทางพฤติกรรม โดยการนำ โครงการมาประกอบการทำกิจกรรม และนำมาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนเมือง และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้ร่วมกัน จะสามารถช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาของไทยรวมถึงวิชาภูมิศาสตร์ สาระสังคมที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา สภาสุวรรณกุล (2556) ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษา โรงเรียนยางบัวรัฐประชามิตรอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับ 80.98/86.19 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนประถมศึกษาสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีเจตคติและพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนครูและผู้ปกครอง ต่อเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาของประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 พบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุกภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มี

ทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 ทักษะ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุกภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของชุมชน ครูผู้สอนและนักเรียนตามขั้นตอนการวิจัย และพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบิงก์แมน เบรธ แมรี่, มาร์ติน มาร์ลี และ ทาร์วิก เอมี (Bingman, Beth Mary; Martin Marie&Trawick Amy. 1996 : 47-57) ได้ศึกษาการสร้างเชื่อมโยงระหว่างชั้นเรียน กับชุมชนชนบทในเวอร์จิเนียประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีเป้าหมายและโครงสร้าง ได้แก่ (1) สร้างชุมชนขึ้นภายในชั้นเรียนโดยพัฒนาเป็นชุมชนของครูและนักเรียนที่ต้องมีส่วนร่วมสลับกันตัดสินใจ (2) นำชุมชนเข้าสู่ชั้นเรียน โดยสร้างหลักสูตรให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของชุมชน (3) นำชั้นเรียนเข้าสู่ชุมชนโดยให้กลุ่มผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับกลุ่มคนในชุมชน และ(4) สร้างชุมชนโดยการจัดทำโครงการที่ได้มาจากการใช้ประโยชน์ที่ได้และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยศึกษาจากครูและผู้บริหารการศึกษารวม 9 คน ได้มีส่วนร่วมในการประชุมปฏิบัติการนำร่องกล่าวคืออันดับแรกครูและผู้บริหารการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดลำดับกิจกรรมกลุ่มย่อยที่น่าสนใจซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแก่นของหลักสูตรได้สร้างความรู้สึกของชุมชนให้เกิดขึ้นท่ามกลางผู้มีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการตระหนัก เกิดความคิดเห็น ความรู้สึกภายหลังจากปฐมนิเทศแล้ว ได้เริ่มกิจกรรมต่อไปด้วยการแจกกระดาษที่เย็บ เป็นชุดไว้สี่สี กิจกรรมช่วงนี้ได้ชี้ให้เห็นจิตสำนึกที่พบได้ในกลุ่มคน และการได้สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น กระดาษที่บุคคลได้รับแต่ละรายต้องเขียนคำพูดสร้างสรรค์ 4-5 คำพูดเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชั้นเรียน และชุมชนให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนคำตอบที่ได้กัน และนำไปปิดไว้ที่ฝาผนัง ลำดับต่อไปของกิจกรรมต้องจัดให้บุคคลสามารถรู้จัก

กันและกันและมีจิตสำนึกที่กำหนดขึ้นร่วมกันแต่ต้อง
เจาะจงลงไปที่ชุมชน โดยเน้นเรื่องสภาพภูมิศาสตร์
การเมือง สังคม และช่องว่างทางเศรษฐกิจ หรือลักษณะ
ของสังคมที่ควรเป็น ผู้มีส่วนร่วมต้องแลกเปลี่ยนภาพที่จิ
ตนาการได้ในกลุ่มเล็ก ๆ และวาดภาพจินตนาการลงไป
กระดาษ เปิดเผยให้ทุกคนรับทราบ ต่อจากนั้นกลุ่มและผู้มี
ส่วนร่วมต้องกำหนดสาระหลักทั่ว ๆ ไปที่ได้จากการแลก
เปลี่ยนภาพที่ได้กันและกัน

3. จากผลการศึกษการเปรียบเทียบ

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกิจกรรมการ
เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เรื่อง รักโลกรักษ์สิ่ง
แวดล้อม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อน
เรียน กิจกรรมการเรียนรู้โดยการสอนมุ่งปฏิบัติแก้ปัญหา
การทดลอง และโครงการ ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ใน
รูปแบบปฏิบัติงานกลุ่ม นำหลักวิชาที่เรียนรู้เพื่อนำมาสร
กกันแก้ไขปัญหา การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระความรู้ หรือ
การส่งผ่านองค์ความรู้ในระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้
เรียนจะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาพจริงที่ได้จากการ
สืบเสาะหาความรู้เป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อการเป็น
พลเมืองที่คิดการดำรงชีวิตประจำวัน และด้านการศึกษาเพื่อ
ที่ผู้เรียนเรียนรู้และสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี
ทั้งนี้อาจมาจากการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐานเรื่องรักโลกรักษ์สิ่ง
แวดล้อม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนร่วม
มือ โดยแบ่งสัดส่วนการเรียนแบบผสมผสานที่ 50 : 50
เนื่องจากนักเรียนนั้น ยังไม่สามารถกำกับตนเองให้มีความ
รับผิดชอบต่องานที่มอบหมายได้ดีเท่าที่ควร จึงจำเป็นที่จะ
ต้องมีครูคอยกำกับและให้คำแนะนำ ผู้วิจัยจึงแบ่งสัดส่วน
การเรียนการสอนแบบร่วมมือผสมผสานในอัตราส่วนที่
เท่า ๆ กัน กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นกิจกรรม
ระหว่างครูและนักเรียนประกอบด้วยการบรรยาย การ
อภิปราย กระบวนการโครงการกลุ่ม แลกเปลี่ยนแสดง
ความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ในชุมชนซึ่งก็คือภาคปฏิบัติ ประกอบไปด้วยกิจกรรมการ
ศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติงาน โดยมีการนำภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเข้ามาให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและใช้เครื่องมือ
ติดต่อสื่อสารบนเครือข่ายในการเรียนรู้ และระบบบริหาร
จัดการเรียนรู้ โดยที่ครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน
มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันนักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้ปัญหา

โครงการจากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ได้รับดมสมอง
และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับ กรา
แฮม (Bonk, C.J., & Graham, C.R. (2004).) ที่ได้กล่าวถึง
คุณสมบัติของการเรียนแบบร่วมมือผสมผสานไว้ว่าช่วยใ
นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจได้ดีขึ้นช่วยลดเวลาในการ
เรียนลง และรองรับต่อความหลากหลายของนักเรียน รวม
ไปถึงคุณประโยชน์ของแบบร่วมมือ ผสมผสานที่เข้ามาช่วย
ปรับปรุงการเรียนการสอน ในชั้นเรียนอย่างหลากหลาย
ขยายแหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขึ้น และการเพิ่มโอกาสในการ
เข้าถึงชุมชน เมื่อเทียบกับการเรียนแบบปกติ และการเรียน
ในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว ส่วนเทคนิคทางด้าน
กระบวนการเน้นกระบวนการทำงานกลุ่มและการลงมือ
ปฏิบัติจริง โดยการทำให้โครงการทำให้นักเรียนได้รับ
ประสบการณ์ตรงและการได้ฝึกการทำงานร่วมกันในกลุ่ม
ในสถานการณ์ที่เป็นจริงตามขั้นตอนต่างๆ มีการอภิปราย
แสดงความคิดเห็นร่วมกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม
ซึ่งเป็นการฝึกให้รู้จักการแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟัง
ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเสนอแนะข้อมูลความรู้ การ
ซักถาม การชี้แจงเหตุผล ตลอดจนการฝึกนิสัยการเรียนรู้
การปฏิบัติงานตามแนวคิดของกลุ่มให้เกิดคุณค่าของการ
แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการ
จัดการสิ่งแวดล้อม 4 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ ดีมาก ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่
1) ด้านการรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ สามารถ
ทำการวิเคราะห์และกำหนดรายละเอียดของปัญหา การ
วางแผนการจัดลำดับเรื่อง การดำเนินการ และการสรุป
ผล เมื่อมาพิจารณาแต่ละขั้นตอนแล้วจะพบว่านักเรียนมี
ความสามารถอยู่ในระดับดีมากในทุกทักษะ 2) ด้านการเข้า
ร่วมและการมีส่วนร่วมดูแลรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มี
ความสามารถในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้โรงเรียน ชุมชน
มีสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ใน
ระดับ ดีมาก และความสามารถในการนำกิจกรรมการเรียนรู้
การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปปรับใช้ในชีวิ
ประจำวันอยู่ในระดับดีมาก ความสามารถในการเรียนรู้ทุก
ขั้นตอนช่วยสร้างจิตสำนึก และความตระหนักให้นักเรียน
ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและ
ชุมชนอยู่ในระดับ ดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียน
การสอนแบบร่วมมือด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนา
ขึ้นนั้น ได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ

และวิธีการที่เหมาะสม โดยทำการศึกษาบริบทสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับรายวิชา เนื้อหา และนักเรียน รวมทั้งเลือกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา ฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะพื้นฐานของการคิดอย่างต่อเนื่อง นักเรียนจะถูกตั้งคำถามกระตุ้นความคิดความสามารถในสถานการณ์ของปัญหา ให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล มีขั้นตอน โดยใช้กระบวนการคิดในการหาคำตอบ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอนโดยตลอด โดยครูมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เตรียมข้อมูลเอกสาร ให้นักเรียนได้ค้นพบปัญหาด้วยตนเอง ทำความเข้าใจกับปัญหาและเลือกปัญหา พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา โดยมีเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร อัมแสงจันทร์ ที่กล่าวว่า ครูควรใช้วิธีการเรียนการสอนแบบมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางพร้อมกับฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยวิธีสอนที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะดังกล่าวของนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะการแก้ปัญหาเป็นความสามารถที่ประกอบด้วยหลายๆ ทักษะที่มีความซับซ้อนเข้าด้วยกัน เนื่องจากเป็นกระบวนการของการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับมาก่อนเพื่อมาปรับใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคย เป็นการประสานกันระหว่างความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์เดิม เจตคติ ความเชื่อและความสามารถต่าง ๆ รวมถึงการมีความมั่นใจในตนเอง จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้

3.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นรวมทุกด้านของนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านบทบาทครูผู้สอน พบว่า ครูนำเสนอบทเรียนได้อย่างน่าสนใจ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปบทเรียนด้วยตนเอง เห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบ ความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนและ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารแนวความคิด ออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบหลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kevin Kruse 2009 : 1) คือ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอน คิด ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive theory) ของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีกระบวนการประมวลข้อมูล Information processing trilogy) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist theory) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน นักเรียนได้แสดงออกและนำเสนอผลงาน มีการช่วยเหลือกันในการเรียน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ ไวโกทสกี (Vygotsky 1978 : 86-87 ; Driscoll 1994 : 224-239 ; ทิศนา ขัมมณี 2548 : 94-96 ; ไพจิตร สะตวการ 2538 : 46; วัชราน เล่าเรียนดี 2553 : 73) ซึ่งกล่าวถึงผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเองโดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและบุคคลอื่นๆ พยายามใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จริง ของจริงและการร่วมปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริงครูผู้สอนควรเข้าใจและดำเนินการตามองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างถูกต้องโดยเน้นบูรณาการรูปแบบการสอนทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ควบคู่ไปกับเนื้อหาสาระเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมครูควรเตรียมแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าที่หลากหลายไว้ล่วงหน้าเช่น หนังสือจากหลายสำนักพิมพ์ที่เชื่อถือได้บุคคลที่มีความรู้คอมพิวเตอร์พร้อมอินเทอร์เน็ตโดยครูต้องศึกษาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสอดคล้องกับปัญหาหรือคำถามที่นำมาเป็นบทเรียนอย่างจริงจังที่สำคัญต้องเป็นปัจจุบัน นอกจากนั้นต้องฝึกนักเรียนให้กำกับการเรียนรู้ของตนเองโดยครูคอยดูแล แนะนำ ช่วยเหลือในการเรียนรู้ให้เป็นไปตามขั้นตอน อีกทั้งส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะมีการเรียนเป็นกลุ่ม ฝึกคิดแก้ปัญหาทดลองเป็นกลุ่ม ครูควรแนะนำให้นักเรียนเข้าใจ

บทบาทหน้าที่ของตนเองในการทำงานกลุ่ม และให้ทุกคนในกลุ่มมีบทบาท มีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน ครูควรแนะนำขยายความเข้าใจในการคิดทุกขั้นตอน กระตุ้นเสริมแรงให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองชมเชยเมื่อผู้เรียนมีความก้าวหน้ามากขึ้นจากเดิม ประเมินผลการเรียนระหว่างเรียน และสิ้นสุดการเรียนครูต้องจัดเนื้อหาให้บูรณาการเชื่อมโยงกันและจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง

2. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนเกิดขึ้นเรียงตามลำดับจากทักษะขั้นต้นไปถึงทักษะขั้นสูงตามพัฒนาการตามวัยของนักเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ควรคำนึงถึงทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน เน้นการปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ไปอย่างช้าๆ และพัฒนาสม่ำเสมอ โดยครูควรใส่ใจพัฒนาทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ขั้นต้นให้มากๆ ตั้งแต่ช่วงแรกเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ขั้นสูงและครูควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และครบถ้วนตามลำดับทักษะที่ต้องการพัฒนา สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชีวิตของรายวิชานั้นๆ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับชั้นอื่นได้

3. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุดเพราะครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน ทั้งด้านความคิด การปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิด และเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมนำมาสร้างเป็นองค์

ความรู้ใหม่โดยมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเพราะผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะการเรียนนอกห้องเรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้สัมผัสจากการปฏิบัติการคิดด้วยตนเอง และร่วมกันเรียนรู้กับผู้อื่นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเรียนเนื้อหา และกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และสรุปความรู้เชื่อมโยงให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สำหรับครูผู้สอนที่นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามขั้นตอน ควรเตรียมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนค้นคว้า และมีความหลากหลายอย่างเพียงพอ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและทำงานเป็นกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นของวิชานั้นๆ เพื่อให้ผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาารูปแบบ การเรียนรู้เป็นโครงการและการเรียนรู้โดยการลงพื้นที่จริงให้มากขึ้น นักเรียนได้รับประสบการณ์ตามสภาพจริง ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับความแตกต่างของตัวแปรเช่นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน จะมีทักษะทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์แตกต่างกันด้วย

3. ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนอื่นๆ ต่อไป รวมถึงการวัดเจตคติความพึงพอใจ ทักษะการแสดงความสามารถของนักเรียนในการจัดการด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กันด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2553) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทิศนา แคมมณี. (2548) การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
หลักการ แนวทาง และวิธีการ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 15).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545) วิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา สภาสุวรรณกุล (2556) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรณีศึกษา โรงเรียนยางบัวรัฐประชามิตรอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ ดุษฎีบัณฑิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553) เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วินัย วีระวัฒนานนท์ (2540). วิฤตสิ่งแวดล้อมทางตันแห่งการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ส่องสยาม, กรุงเทพฯ.
- สมปอง จันทคง. (2556). [ออนไลน์]. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน. [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2556].
จาก <http://www.kroobannok.com/blog/35280>.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- Bingman, Beth Mary; Martin Marie; & Trawick Amy. (1996). "Building Connection :Classrooms and
Communities in Rural Virginea," in *A Community-Based Approach to Literacy Programs :
Taking Learners' Lives into Account*.Michigan : Jossey-Bass.
- Bonk, C.J., & Graham, C.R. (2004). *Handbook of blended learning: global perspectives*, San
Francisco, CA : Pfeiffer publishing
- Kruse , Kevin. (2009). *Instructional to Instructional Design and ADDIE Model*. Accessed June 19. Avail
able from <http://carbon.ucdenver.edu/~mryder/itc/idmodels.html>
- L Mary. Good. (2006) *Integrating the Individual and the Organization*. New York : Wiley.
- Maker, C. June. (1982). *Teaching Models in Education of the Gifted*. Texas : PRO-ED.
- UNESCO-UNEP. (1995). Social Development: For the people and the environment. *Connect*. 20.,
pp. 1-2
- Vygotsky. L.S. (1978). *Mind in Society*. Cambridge : Harvard University Press.